

**PASPORT TIZIMI HAMDA O‘ZBEKISTONGA KELISH, KETISH
VA TRANZIT O‘TISH QOIDALARINI BUZISH BILAN BOG‘LIQ
HUQUQBUZARLIKLAR UCHUN JAVOBGARLIKNI BELGILASHNING AYRIM
JIHATLARI**

Melikulov Nurjov Latifovich

O‘zbekiston Respublikasi IIV Malaka oshirish instituti

Kasbiy tayyorgarlik fakulteti Maxsus fanlar sikli o‘qituvchisi

Tel: 99 000 67 14

Annotatsiya. *Pasport tizimi va O‘zbekistonga kelish, ketish va tranzit o‘tish qoidalarini buzish bilan bog‘liq huquqbuzarliklar muammosi jamiyatning xavfsizligi va huquqiy tartibini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Qonunlarning amalga oshirilishi, shuningdek, insonlarning hududga qonunga xilof ravishda kirishi, chiqishi yoki tranzit yo‘nalishlari orqali o‘tishning oldini olish uchun zarurdir. Shu bilan birga, davlat tomonidan belgilashgan sanksiyalar va javobgarlikni ishga solish, bu kabi huquqbuzarliklarning oldini olish va ularning zarur darajada javobgarlikka tortilganini ta‘minlash uchun muhimligi keltiriladi.*

Аннотация. *Проблема нарушений паспортного режима, правил в‘езда, выезда и транзита в Узбекистане имеет большое значение для обеспечения безопасности и правопорядка общества. Правоохранительные органы также необходимы для предотвращения незаконного в‘езда, выезда или транзита через территорию. При этом подчеркивается важность реализации санкций и ответственности, установленных государством для предотвращения подобных нарушений и обеспечения привлечения виновных к ответственности на соответствующем уровне.*

Annotation. *The problem of violations of passport regulations, entry, exit and transit rules in Uzbekistan is of great importance for ensuring the security and law and order of society. Law enforcement agencies are also necessary to prevent illegal entry, exit or transit through the territory. At the same time, the importance of implementing sanctions and liability established by the state to prevent such violations and ensure that those responsible are held accountable at the appropriate level is emphasized.*

Kalit so‘zlar: *Pasport tizimi, O‘zbekistonga kelish, ketish va tranzit o‘tish qoidalarini buzish, tranzit o‘tish, huquqbuzarlik, ta‘muriy.*

Ключевые слова: *Паспортная система, нарушение правил в‘езда, выезда и транзита в Узбекистан, транзит, правонарушение, административный.*

Keywords: *Passport system, violation of entry, exit and transit rules in Uzbekistan, transit, offense, administrative.*

Pasport tizimining ahamiyati va uning amalga oshirilishi har bir davlatning mustaqillik va xavfsizlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. O'zbekiston Respublikasining pasport tizimi, shubhasiz, davlatni tashqi dunyo bilan aloqalarda boshqarish, jamoat xavfsizligini saqlash va xalqaro huquq normalariga mos ravishda mamlakatga kelgan va chiqqan shaxslarning harakatini tartibga solishga qaratilgan.

Ammo, bu tizimning himoyalangan shaklda amalga oshishi, mustahkam va aniq qonunchilik asosida ishlashini ta'minlash, ayni vaqtda pasport va immigratsiya qoidalarining buzilishini oldini olish uchun muhim ahamiyatga ega. Pasport tizimini buzish, uning talablariga amal qilmaslik, davlat xavfsizligi va ijtimoiy tartibni buzishga olib kelishi mumkin.

Ushbu maqolada, O'zbekiston Respublikasining pasport tizimiga rioya qilish, shuningdek, mamlakatga kirish, chiqish va tranzit o'tish bo'yicha qoidalarni buzishning huquqiy oqibatlar va javobgarlik to'g'risidagi masalalarni ko'rib chiqish, shunga aloqador qonunlar, me'yoriy hujjatlar va ularning amaldagi qo'llanilishini o'rganish talab etiladi. Bizning maqsadimiz, ushbu huquqbuzarliklardan kelib chiqadigan javobgarlikning huquqiy asoslarini tahlil qilish va ularni hal qilishning muhim ahamiyatiga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011-yil 5-yanvardagi PF-4262-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasida pasport tizimi to'g'risidagi nizom" - O'zbekiston Respublikasi fuqarosining biometrik pasportini rasmiylashtirish, berish, almashtirish, undan foydalanish tartibini, shuningdek, pasport tizimi qoidalarini buzganlik uchun javobgarlikni belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy javobgarlik tug'risidagi Kodeksida:

- pasportga ega bo'lishi shart bo'lgan fuqaroning pasportsiz yoki haqiqiy bo'lmagan pasport bilan, vaqtincha yoki doimiy ro'yxatdan o'tmay yashashi, pasportni ataylab yaroqsiz holga keltirganligi, shuningdek pasportni ehtiyot qilib saqlamaganligi oqibatida yo'qotib qo'yganligi;

- fuqarolar o'z pasportlaridan g'arazli maqsadlari yo'lida foydalanganligi, so'ng ularni yo'qotib qo'yganligi to'g'risida ariza berganligi, shuningdek boshqa fuqarolarga tegishli pasportlardan foydalanganligi;

- pasport tizimi qoidalariga rioya etilishi uchun mas'ul bo'lgan shaxslar tomonidan fuqarolarning pasportsiz yoki shaxsni tasdiqlovchi boshqa hujjatlarsiz yashashiga yo'l qo'yganligi, shuning barobarida fuqarolarning o'zlari egallab turgan turar joylarda

pasportsiz yoki shaxsni tasdiqlovchi boshqa hujjatlarsiz, vaqtincha yoki doimiy ro‘yxatdan o‘tmagan yoxud turgan joyi bo‘yicha hisobga olinmagan shaxslarning yashashiga yo‘l qo‘yganligi;

- fuqarolarning pasportlarini noqonuniy olib qo‘yish yoki pasportlarni garov sifatida qabul qilish;

- chegara zonasiga kirish yoki bu zonada yashash, shuningdek fuqarolarning kirishi va bo‘lishi vaqtincha cheklangan joylarga kirish va bu joylarda bo‘lish qoidalarini buzish;

- g‘arazli yoki boshqa tuban maqsadlarda pasportni egallab olish, xuddi shuningdek uni yo‘q qilish, yaroqsiz holga keltirish, yashirish uchun ma‘muriy javobgarlik belgilanadi.

Pasport tizimi qoidalarini buzish (223-modd). Fuqaroning pasportsiz yoki haqiqiy bo‘lmagan pasport bilan, doimiy propiskasiz yoxud turgan joyi bo‘yicha hisobga turmasdan yashashi, pasportni qasddan yaroqsizlantirishi yoki ehtiyot qilib saqlamaganligi oqibatida yo‘qotib qo‘yishi, shuningdek O‘zbekiston Respublikasida yashash guvohnomasiga ega bo‘lgan chet el fuqarosining va fuqaroligi bo‘lmagan shaxsning haqiqiy bo‘lmagan yashash guvohnomasi bilan yashashi, vaqtincha yoki doimiy propiskasiz yashashi, yashash guvohnomasini qasddan yaroqsizlantirishi, ehtiyot qilib saqlamaganligi oqibatida yo‘qotib qo‘yilganligi uchun bazaviy hisoblash miqdorining ikkidan bir qismidan uch baravarigacha miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

223-moddaning birinchi qismida nazarda tutilgan ayni bir huquqbuzarlik ma‘muriy jazo chorasi qo‘llanilganidan keyin bir yil davomida takror sodir etilgan bo‘lsa, - bazaviy hisoblash miqdorining besh baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Pasport tizimi qoidalariga rioya etish uchun mas‘ul bo‘lgan shaxslar tomonidan shaxslarning shaxsini tasdiqlovchi hujjatlarsiz yashashiga yo‘l qo‘yilishi, xuddi shuningdek fuqarolar tomonidan o‘z turar joylarida shaxslarning shaxsini tasdiqlovchi hujjatlarsiz, vaqtincha yoki doimiy propiskasiz yoxud turgan joyi bo‘yicha hisobda turmasdan yashashiga yo‘l qo‘yilishi uchun bazaviy hisoblash miqdorining besh baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Xuddi shunday huquqbuzarlik ma‘muriy jazo chorasi qo‘llanilganidan keyin bir yil davomida takror sodir etilgan bo‘lsa, - bazaviy hisoblash miqdorining o‘n baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

O‘n sakkiz yoshgacha bo‘lgan shaxs o‘n olti yoshga to‘lishi munosabati bilan o‘z vaqtida pasport olmaganligi uchun ma‘muriy javobgarlikka tortilmaydi.

O‘n sakkiz yoshgacha bo‘lgan, O‘zbekiston Respublikasida doimiy yashayotgan chet el fuqarosi va fuqaroligi bo‘lmagan shaxs o‘n olti yoshga to‘lishi munosabati bilan yashash guvohnomasini o‘z vaqtida olmaganligi uchun ma‘muriy javobgarlikka ham tortilmaydi.

Pasportdan g‘ayriqonuniy foydalanish (223¹-modda). Fuqarolarning yo‘qolganligi to‘g‘risida o‘zlari ariza bergan o‘z pasportlaridan, shuningdek boshqa fuqarolarga tegishli bo‘lgan pasportlardan g‘arazli maqsadlarda foydalanishi uchun bazaviy hisoblash miqdorining o‘n baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Fuqarolardan pasportlarini qonunga xilof ravishda olib qo‘yish yoki pasportlarni garovga olish (223³-modda). Fuqarolardan pasportlarini qonunga xilof ravishda olib qo‘yish yoki pasportlarni garovga olish (*ma’lumot uchun: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2011-yil 5-yanvardagi PF-4262-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan O‘zbekiston Respublikasida pasport tizimi to‘g‘risidagi nizomning 33-bandi, 57-bandi beshinchi xatboshisi*)-mansabdor shaxslarga bazaviy hisoblash miqdorining o‘n baravaridan o‘n besh baravarigacha miqdorda jarima solishga sabab bo‘ladi.

Fuqaro o‘z pasportini avaylab-asrashi shart. Pasport yo‘qotilgani haqida fuqaro ichki ishlar organlariga yoki O‘zbekiston Respublikasining xorijdagi diplomatiya vakolatxonasida yoxud konsullik muassasasiga darhol xabar qilishga majburdir. Ular esa fuqaroning iltimosiga binoan, unga belgilangan namunadagi ma’lumotnoma beradi.

O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligida ko‘zda tutilganidan tashqari fuqaroning pasportini tortib olish, shuningdek pasportni garov tariqasida qoldirish va garovga olib qolish taqiqlanadi. Pasportni ataylab buzish - hujjatdan o‘z vazifasida foydalanish mumkin bo‘lmay qolishi natijasida yoki undan foydalanish (hujjatning muhim qismiga siyoh to‘kilgan, hujjatning bir qismi yirtib olingan hamda yo‘qotilgan va hokazo) ancha qiyinlashadigan darajada zarar keltirishdir. Fuqarolarning o‘z pasportlaridan yoki boshqa fuqarolarga tegishli pasportlardan g‘arazli maqsadda foydalanishi, odatda, biror manfaat ko‘rish: garov, qayd etilishi va hokazolarda namoyon bo‘ladi.

Ushbu moddalar bo‘yicha ma‘muriy huquqbuzarlik ishlari Ichki ishlar organlari tomonidan ko‘rib chiqiladi (248-modda). O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga binoan, respublikada bo‘lgan xorijiy fuqarolar va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar qonunlarga, jamoat tartibiga rioya qilishlari, hokimiyat vakillarining qonuniy talablarini bajarishlari lozim. O‘zbekiston Respublikasi hududida bo‘lgan xorijiy fuqarolar va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar O‘zbekiston Respublikasi fuqarolari bilan umumiy asosda (alohida qoidalar faqat tegishli imtiyoz va immunitetdan foydalanuvchi shaxslarga nisbatan ishlatiladi) ma‘muriy javobgarlikka tortiladi.

Jamoat tartibini saqlashni ta‘minlash, xorijiy fuqarolar uchun O‘zbekiston Respublikasida bo‘lgan vaqtlarida va respublika hududi orqali o‘tayotganlarida normal sharoit yaratib berish maqsadida xorijiy fuqarolar hamda fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarga muayyan va majburiy qoidalar o‘rnatiladi. Vazirlar Mahkamasining 1996-yil 21-noyabrdagi 408-son qarori bilan tasdiqlangan “Chet el fuqarolari va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarning

O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalari” hamda “Xorijiy fuqarolarning va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarning O‘zbekiston Respublikasi hududi orqali tranzit o‘tishlari qoidalari”ni buzilishi O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligiga muvofiq javobgarlikka tortishga olib keladi.

O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini buzish (225-modda). Chet el fuqarosining yoki fuqaroligi bo‘lmagan shaxsning O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini buzishi, ya’ni haqiqiy bo‘lmagan hujjatlar bilan yashashi, vaqtincha propiskaning, ko‘chishning yoki yashash joyini tanlashning belgilangan tartibiga rioya etmaganligi, bo‘lish muddati tugagach chiqib ketishdan bo‘yin tovlashi, xuddi shuningdek O‘zbekiston Respublikasi hududi orqali tranzit o‘tish qoidalariga o‘n sutkagacha rioya etmaganligi uchun bazaviy hisoblash miqdorining besh baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Chet el fuqarosining yoki fuqaroligi bo‘lmagan shaxsning O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini o‘n sutkadan ortiq, ammo o‘ttiz sutkadan ko‘p bo‘lmagan muddatga buzishi, - bazaviy hisoblash miqdorining o‘n baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Chet el fuqarosining yoki fuqaroligi bo‘lmagan shaxsning O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini o‘ttiz sutkadan ortiq muddatga buzishi, - bazaviy hisoblash miqdorining yigirma baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Chet el fuqarolarining va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarning O‘zbekiston Respublikasida bo‘lishi qoidalarida nazarda tutilgan chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni qabul qilish tartibini mansabdor shaxs tomonidan buzilishi uchun mansabdor shaxsga bazaviy hisoblash miqdorining yigirma baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni xususiy ishlar bilan O‘zbekiston Respublikasiga taklif qilgan shaxs tomonidan chet el fuqarolarining va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarning vaqtincha propiskadan o‘tishini, shuningdek ularning bu erda bo‘lishning belgilangan muddati o‘tgach chiqib ketishini ta’minlash yuzasidan choralar ko‘rilmaganligi, xuddi shuningdek shaxs tomonidan xususiy ishlar bilan kelgan chet el fuqarolariga va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarga uy-joy maydoni, transport vositalarini berish yoxud boshqa xizmatlar ko‘rsatish, agar bu O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalari buzilishiga olib kelishi oldindan ayon bo‘lsa, - bazaviy hisoblash miqdorining o‘n baravari miqdorida jarima solishga sabab bo‘ladi.

O‘n sakkiz yoshgacha bo‘lgan chet el fuqarosi va fuqaroligi bo‘lmagan shaxs O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini buzganligi uchun ma’muriy javobgarlikka tortilmaydi.

O‘zbekiston Respublikasi MJtKning 225-moddasining birinchi - beshinchi qismlarida nazarda tutilgan ma‘muriy huquqbuzarliklar uchun - temir yo‘l vokzallari va aeroportlardagi bo‘linmalarining, ichki ishlar organlarining migratsiya va fuqarolikni rasmiylashtirish bo‘limlarining (boshqarmalarining) boshliqlari va boshliq o‘rinbosarlari Ichki ishlar organlari nomidan ma‘muriy huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ishlarni ko‘rib chiqishga va ma‘muriy jazo qo‘llashga haqli.

Chet el fuqarosi va fuqaroligi bo‘lmagan shaxs O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini buzganligi uchun 225-moddaning birinchi - uchinchi qismlarida belgilangan jarimani to‘lamagan taqdirda, ular keyinchalik O‘zbekiston Respublikasiga kirish huquqi bir yil muddatga cheklangan holda O‘zbekiston Respublikasi hududidan chiqarib yuboriladi.

Chet el fuqarosi va fuqaroligi bo‘lmagan shaxs O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini buzishni ma‘muriy jazo chorasi qo‘llanilganidan keyin bir yil davomida takror sodir etgan taqdirda, ular keyinchalik O‘zbekiston Respublikasiga kirish huquqi uch yil muddatga cheklangan holda O‘zbekiston Respublikasi hududidan chiqarib yuboriladi.

Xorijiy fuqaro: O‘zbekiston Respublikasida bo‘lish qoidalarini buzgan taqdirda O‘zbekiston Respublikasidan chiqarib yuborilishi mumkin.

Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish ularning O‘zbekiston Respublikasiga kirish huquqi keyinchalik bir yildan uch yilgacha muddatga cheklangan holda, majburiy yoki nazorat ostida mustaqil ravishda chiqib ketishidan iborat. Ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish tuman (shahar) ma‘muriy sudi tomonidan qo‘llaniladi.

Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish MJtKning 51², 51⁸, 51⁹, 56, 57, 58-moddalarida, 61¹-moddasi birinchi qismida, 94, 165¹, 184², 184³, 189, 189¹, 201, 202¹, 224¹-moddalarida, 225-moddasi ettinchi va sakkizinchi qismlarida, 239, 240, 241-moddalarida nazarda tutilgan huquqbuzarliklar sodir etilgan taqdirda qo‘llanilishi mumkin (29¹-modda. Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish).

Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish to‘g‘risidagi sud qarorini bajarmaslik (225¹-modda).

Chet el fuqarolari va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar tomonidan ularga nisbatan O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish to‘g‘risida qabul qilingan sud qarorlarini bajarmaslik uchun bazaviy hisoblash miqdorining etmish besh baravaridan yuz baravarigacha miqdorda jarima solishga yoxud o‘n besh sutkagacha muddatga ma‘muriy qamoqqa olishga sabab bo‘ladi.

Chet elga chiqish uchun hujjatlarni rasmiylashtirish tartibini buzish (226-modda). O‘zbekiston Respublikasi fuqarolari tomonidan chet elga chiqish uchun hujjatlarni rasmiylashtirishni so‘rab murojaat etishning belgilangan tartibini buzganligi uchun qonunga xilof ravishda rasmiylashtirilgan hujjatlarni musodara qilib, bazaviy hisoblash miqdorining uch baravaridan besh baravarigacha miqdorda jarima solishga sabab bo‘ladi.

Belgilangan tartibni buzgan holda chet elga chiqish uchun hujjatlarni rasmiylashtirish uchun mansabdor shaxslarga bazaviy hisoblash miqdorining etti baravaridan o‘n baravarigacha miqdorda jarima solishga sabab bo‘ladi.

Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish to‘g‘risidagi qarorni ijro etish (346²-modda). Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni O‘zbekiston Respublikasi hududidan ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish to‘g‘risidagi qarorni ijro etish mazkur shaxslar qaysi chet davlat hududiga chiqarib yuborilayotgan bo‘lsa, o‘sha chet davlatning hokimiyat vakiliga ularni rasmiy ravishda topshirish yoxud chiqarib yuborilayotgan shaxsning O‘zbekiston Respublikasi hududidan nazorat ostida mustaqil ravishda chiqib ketishi yo‘li bilan amalga oshiriladi.

Agar chiqarib yuborilayotgan shaxsni chet davlat vakiliga topshirish O‘zbekiston Respublikasining mazkur davlat bilan tuzilgan shartnomasida nazarda tutilmagan bo‘lsa, chiqarib yuborish O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmatining Davlat chegaralarini himoya qiluvchi qo‘mitasi tomonidan belgilanadigan joyda amalga oshiriladi.

Chet el fuqarosini yoki fuqaroligi bo‘lmagan shaxsni O‘zbekiston Respublikasining Davlat chegarasidan o‘tkazish punkti orqali chiqarib yuborish to‘g‘risida mazkur shaxs qaysi chet davlat hududiga (hududi orqali) chiqarib yuborilayotgan bo‘lsa, o‘sha chet davlatning hokimiyat vakillari, agar O‘zbekiston Respublikasining ushbu davlat bilan tuzilgan shartnomasida nazarda tutilgan bo‘lsa, xabardor qilinadi.

Chet el fuqarolarini va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarni ma‘muriy tarzda chiqarib yuborish to‘g‘risidagi qarorni ijro etish dalolatnoma bilan rasmiylashtiriladi.

Yuqorida ko‘rib chiqilgan ma‘muriy huquqbuzarliklarning ob‘ekti boshqaruvning belgilangan tartibi hisoblanadi. Ob‘ektiv tomoni ham harakat, ham harakatsizlik shaklida ifodalanadi. Sub‘ekt-fuqarolar va mansabdor shaxslar. Sub‘ektiv tomoni qilmishning qasd yoki ehtiyotsizlikdan sodir etilganligi bilan belgilanadi.

Xulosa va taklif o‘rnida qo‘yidagilarni keltirib o‘tishimiz mumkin, Pasport tizimi va O‘zbekistonga kelish, ketish va tranzit o‘tish qoidalarini buzish bilan bog‘liq huquqbuzarliklar davlat xavfsizligi va huquqiy tartibni saqlash uchun katta ahamiyatga ega. Bu muammo mamlakatning chegaralaridan qonuniy harakat qilish va migratsiya qoidalariga

rioya qilishni ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Qonunga xilof ravishda mamlakatga kirish, uni tark etish yoki tranzit yo'nalishlari orqali o'tish holatlari davlat tomonidan aniq sanksiyalar va javobgarlik bilan jazolanadi. O'zbekistondagi huquqbuzarliklar uchun javobgarlik ma'muriy, jinoiy va fuqarolik kodeksiga asosan belgilangan bo'lib, ularni amalga oshirish milliy xavfsizlikni ta'minlash va mamlakatga kelgan shaxslarning harakatlarini tartibga solish uchun muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, hududiy tartibni saqlash va migratsiya qoidalarining buzilishiga qarshi kurashishda davlatning monitoring va profilaktika choralari mukammal bo'lishi zarur. Tadqiqot natijalari huquqbuzarliklarning oldini olish va ularga samarali javobgarlikni kiritish uchun qo'shimcha mexanizmlar ishlab chiqishga yordam beradi.

Taklif o'rnida, O'zbekiston Respublikasining pasport tizimi va migratsiya qoidalarini yanada mukammallashtirish zarur. Bunga qonunlar va me'yoriy hujjatlardagi to'siqlarni bartaraf etish, xorijiy fuqarolarning huquqlarini ham hisobga olish, shuningdek, yangi migratsiya talablariga moslashtirish, hujjatlarini tekshirish va migratsiya qoidalarini bajarish uchun yangi axborot texnologiyalaridan foydalanishni yo'lga qo'yish, yangi tizimlarni joriy qilish, migratsiya tekshiruvlarini samarali qilishga yordam beradi.

Jamoatchilik va huquqiy ta'limni kuchaytirish: Xalqni migratsiya qoidalarini va pasport tizimiga oid huquqiy bilimlar bilan ta'minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish uchun jamoatchilik ta'lim va targ'ibot ishini kuchaytirish. Buning uchun ommaviy axborot vositalaridan foydalanish, davlat xizmatchilarining professional tayyorgarligini oshirish kerak.

Xalqaro hamkorlikni kuchaytirish: Migratsiya bilan bog'liq huquqbuzarliklarning oldini olish uchun xalqaro hamkorlikni mustahkamlash. Bu, ayniqsa, pasport-viza tizimi buzish holatlariga qarshi kurashishda muhimdir. Xalqaro tashkilotlar bilan ma'lumot almashish va birgalikda ishlash mexanizmlarini yo'lga qo'yish.

Ushbu takliflar O'zbekistonda pasport tizimi va migratsiya qoidalarini buzish holatlarining oldini olish va ularga samarali javobgarlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 13-martdagi "O'zbekiston Respublikasining fuqaroligi to'g'risida"gi O'RQ-610-son qonuni;

2. O'zbekiston Respublikasining 2021-yil 4-iyundagi "O'zbekiston Respublikasida chet el fuqarolarining va fuqaroligi bo'lmagan shaxslarning huquqiy holati to'g'risida"gi O'RQ-692-son qonuni.

3.SH.M. Mirziyoev Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi.

– T., “O‘zbekiston”, 2017;

4.O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.Mirziyoevning 2020-yil 24-yanvardagi O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga Murojaatnomasi // Xalq so‘zi. – 2020. – 25 yanv.;

5.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Yangi O‘zbekiston" nashri <https://yuz.uz/news/> (21-iyun 2021).

6. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1996-yil 21-noyabrdagi “Xorijiy fuqarolarning va fuqaroligi bo‘lmagan shaxslarning o‘zbekiston respublikasiga kelishlari, ketishlari, bu erda bo‘lishlari va tranzit o‘tishlari tartibi to‘g‘risida”gi 408-son qarori;

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 25-oktyabrdagi “Xorijda istiqomat qilayotgan vatandoshlar bilan hamkorlik sohasida O‘zbekiston Respublikasi davlat siyosatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” PQ-3982-son qarori;

8.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 17-apreldagi “Xorijda istiqomat qilayotgan vatandoshlar va ularning oila a‘zolarini O‘zbekiston Respublikasiga taklif qilishni rasmiylashtirish va ko‘p martalik kirish vizalarini berish hamda ularni ichki ishlar organlari tomonidan vaqtincha turgan joyi bo‘yicha ro‘yxatga olish tartibi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida” 326-son qarori.

9.O‘zbekiston Respublikasining ma‘muriy javobgarlik to‘g‘risidagi kodeksi-
<https://lex.uz/> (22-sentyabr1994).